

Steinerskolenes foreldreforbund

Samarbeid og engasjement til barnas beste

Håndbok i foreldrearbeid

—

Fra Steinerskolenes Foreldreforbund

www.foreldrene.no

—

Innhold

Denne håndboken er ment til hjelp for alle som jobber med foreldrearbeid i steinerskolen. Vi har delt den inn etter ansvarsområder. Hva har alle foreldre ansvar for, hva ligger til klassekontaktens og foreldreforeningens rolle, hva ligger til lærers rolle, og hva ligger til daglig leders rolle?

Vi har også med informasjon om hva Steinerskolenes foreldreforbund og Ombudet for Steinerskolene kan hjelpe til med. Dersom du har kommentarer eller spørsmål så kontakt gjerne Steinerskolenes foreldreforbund, se www.foreldrene.no

Innholdsfortegnelse:

- **Alle foreldre** 3
- **Klassekontakter** 4
- **Konflikthåndtering/Ombudet** 6
- **Foreldreforeningen/FAU** 7
- **Daglig leders ansvar** 8
- **Klasselærers ansvar** 8
- **Steinerskolenes foreldreforbund** 9
- **Forslag til program for foreldremøtene** 10
- **Informasjon/lenker** 12

Alle foreldre

Som foreldre har vi ansvar for å støtte opp om våre barns skolegang. Barna våre beveger seg hver dag mellom to virkeligheter, skole og hjem. Som foreldre har vi ansvar for å bygge broer mellom disse to virkelighetene.

Å være steinerskoleforelder er å være en aktiv forelder i barnas skolehverdag. Foreldrene kan delta i elevens skolegang, og får glede og fordel av å kunne etablere nettverk og sosiale møteplasser med andre foreldre. Et godt forhold mellom foreldre og klasselærer, og mellom foreldrene innbyrdes er av stor betydning for de sosiale relasjonene i klassen. Dette skapes på bla foreldresamtaler, foreldremøter, dugnader, arrangementer på skolen og utflukter/turer initiert av foreldrene.

Det skal være litt morsomt å være forelder ved en steinerskole. Steinerskolen er en kulturinstitusjon som man skal bidra inn i og glede seg over! Her er ting vi som foreldre kan bidra med for å skape en trygg og god skolehverdag for barna våre:

- Vi er forbilder for våre barn og må være bevisst på hvordan vi snakker om andre barn og voksne. Vi kan hjelpe barna å trene på å snakke med og ikke om. Dette bidrar til å skape trygge, psykososiale forhold.
- Stille opp på foreldremøter, foreldresamtaler, kurs, dugnader og sosiale treff i regi av skolen, foreldreforeningen eller foreldregruppa i klassen.
- Informere lærere og andre foreldre om det som berører våre barn på en slik måte at det har betydning for adferden deres.

I opplæringsloven, paragraf 9a, står det: Alle elever har rett til et godt fysisk og psykososialt miljø som fremmer helse, trivsel og læring på skolen. Som foreldre må vi være våkne for at denne loven blir oppfylt, så vel for våre egne barn, som for andres. Hvis vi er bekymret for elevenes fysiske eller psykososiale miljø, skal vi melde fra til skolen.

Klassekontakter

Hensikten med rollen som klassekontakt er å bidra til et godt miljø i klassen for elever, lærere og foreldre. Vi vet at godt klassemiljø er viktig for barnas utvikling og læring. God kontakt og gjensidig tillit mellom hjem og skole er et viktig fundament for dette. Som klassekontakt er du derfor en ressurs for elevene, for foreldrene og for læreren.

En klassekontakt (foreldrekontakt) velges blant foreldrene i alle klasser. Dette er oftest en eller to foreldre i hver klasse. Klassekontakten skal være kontaktledd mellom foreldregruppen og skolens foreldreforening (som oftest FAU).

Som klassekontakt har du taushetsplikt iht. taushetsbestemmelsene i Forvaltningslovens §13 (lov-1967-02-10). Klassekontakter skal signere en taushetserklæring (www.lovdato.no).

TIPS

Som klassekontakt må du gjøre deg kjent med foreldrerådets vedtekter. Skaff deg kjennskap til ordensreglement ved skolen. Vi anbefaler at FAU har en årlig gjennomgang på skolens ordensregler.

Klassekontakt er ansvarlig for:

- Å informere klasselærer om viktige saker som omtales blant klassens foreldre.
- Å informere klassens foreldre om saker fra foreldreforeningen.
- Å bringe saker fra klassens foreldre inn i foreldreforeningen.
- Å informere foreldre om foreldreforeningens organisering og instanser som: Ombudet for Steinerskolene, Steinerskolenes foreldreforbund, Steinerskoleforbundet, Tidsskriftet Steinerskolen og lignende.

DELEGERING

Det er ikke meningen at du som klassekontakt skal gjøre alt selv. Delegering er vesentlig for å utnytte de ressurser som er i foreldregruppen, samtidig som det er mer gøy når flere samarbeider. Husk at noen mennesker liker å bli spurt, og de fleste er villige til å ta i et tak for klassen og derigjennom sitt eget barn.

TIPS OG FORSLAG:

- Klassekontakt trenger å samarbeide tett med klasselærer. I dette ligger å forberede foreldremøter og lage agenda sammen med klasselærer. Ta utgangspunkt i referat fra forrige møte og be om innspill fra foreldrene.
- Husk å sette av god tid til saker som angår foreldrene, så som bursdagsfeiringer, leggetider, nettbruk, utfordringer for tenåringsforeldre osv. *Vi foreslår at skolen lager en temaplan over saker foreldremøtene bør diskutere og i hvilket klassetrinn det er lurt å ta dem opp.*
- Klassekontakten anbefales å lede foreldremøter.
- Husk å velge referent på foreldremøtene. En referatperm som følger klassen anbefales. Nye klassekontakter bør få en opplæring fra de som går av.
- Det påligger et ansvar for klassekontakten å sørge for kontinuitet ved at saker følges opp, og beslutninger huskes etc.
- Klassekontakten har et fast informasjonspunkt på foreldremøtene. Dette kan brukes til å referere fra saker som håndteres av FAU, eller som kommer fra Foreldreforbundet etc.
- Representere klassen på FAU møter og sørge for samarbeid mellom klassene, og mellom foreldrene og skolen.
- Husk valg av nye klassekontakter på siste foreldremøte hver vår. Det er lurt å forberede skifte av klassekontakter i god tid. Noen klasser setter opp lister over framtidige klassekontakter i første eller andre klasse.
- Ta initiativ til klassearrangementer som turer, fester, møter, dugnader etc. Delegering av oppgaver er et stikkord her. Gjennom dette kan du bidra til å ta vare på klassens tradisjonen.
- Klassekontakt kan bidra til inkludering av nye foreldre i foreldregruppen.
Tips: Velg en foreldrefadder blant foreldrene, som har spesielt ansvar for å ønske nye foreldre velkommen og bidra til at de blir inkludert i foreldregruppen.
- Å være klassekontakt kan være en litt ensom jobb. Man har mye ansvar, men i praksis lite myndighet. Det kan være en ide at det i FAU finnes en dedikert person som klassekontaktene kan snakke med ved behov, også om tema som er innenfor taushetsplikt.
- Ta gjerne kontakt med Sff hvis du trenger tips i forbindelse med konflikt i klassen.
- Ta initiativ til studiesirkler i samarbeid med skolen eller klasselærer for å få innblikk i undervisningsmetoder eller andre forhold relevant for Steinerskoler.

Konflikthåndtering

Overalt hvor mennesker samarbeider vil det fra tid til annen oppstå konflikter. Det oppstår konflikter mellom elever, mellom elev og skole, og mellom foreldre eller foreldre og skole. Konflikter er alltid individuelle. Det finnes derfor ingen generelle løsninger, *men det etterstrebes gode prosesser for å finne gode løsninger på konfliktene.*

Klassekontakt kan bidra til at konflikter løses på lavest mulig nivå. Ved å være samtalepartner for foreldre, vil du av og til få kjennskap til utfordringer og konflikter. Klassekontaktens rolle er ikke å løse konflikten, men å bidra til at den blir løst ved å veilede foreldre til å snakke med den det gjelder på en hensiktsmessig måte. Noen ganger er det riktig å henvise foreldrene til klasselærer eller faglærere, andre ganger til daglig leder.

Steinerskolenes foreldreforbund kan bidra med tips og råd. Steinerskolene har en ombudsordning som kan nyttes dersom konflikter ikke kan løses lokalt, *eller dersom foreldre ønsker dette.*

Ombudet for steinerskolene

3. februar 2006 ble Steinerskolenes Ombudsordning opprettet, med det formål å bidra til å støtte og sikre kommunikasjon innen skolene eller mellom foreldre, elever og den enkelte skole. Ombudsordningen ble opprettet i et samarbeid mellom Steinerskoleforbundet og Steinerskolenes Foreldreforbund (SFF).

Ulike parter kan søke råd og hjelp i saksforhold hvor det er krevende å få til en god dialog. Slik hjelp kan være samtaleledelse, formidling eller megling dersom situasjoner har låst seg. Ombudet kan altså arbeide med pågående konflikter, eller komme med uttalelse i saker som er avsluttet.

Man kan komme i kontakt med Ombudet ved å skrive til:
ombudet@steinerskolen.no

Foreldreforeningen/FAU

Skolen er lovpålagt å ha et foreldreråd. Dette er foreldrene eller foresatte til *alle* elever ved skolen. Som regel velger foreldrerådet et styre eller arbeidsutvalg. Betegnelsen som brukes er gjerne FAU som er forkortelse for foreldrerådets arbeidsutvalg. Noen skoler har andre betegnelser.

*Fra opplæringslova: Foreldrerådet skal fremme fellesinteressene til foreldrene og medvirke til at elever og foreldre tar aktivt del i arbeidet for å skape et godt skolemiljø. Foreldrerådet skal arbeide for å skape godt samhold mellom hjem og skole, legge til rette for trivsel og positiv utvikling hos elevene og skape kontakt mellom skolen og lokalsamfunnet. **Foreldrerollen skal være positiv og trivselsskapende.***

Steinerskolen er avhengig av et sterkt foreldreengasjement og det blir da viktig å organisere foreldrearbeidet slik at alle foreldre får god informasjon om dette arbeidet. Det er ikke uvanlig at Steinerskoler har et skolestyre hvor foreldrene har halvparten av plassene.

Friskoleloven om foreldredeltagelse

I Friskoleloven står det at alle skoler skal ha et foreldreråd, og at en representant fra Foreldrerådet har møterett, talerett og protokollrett i skolestyret.

Foreldreforeningen/FAU er ansvarlig for:

- Å se til at alle klasser er representert i foreldreforeningen.
- God og jevnlig kontakt med skolens daglige leder.
- At foreldreforeningen har gyldige vedtekter.
- At foreldreforeningen har kasserer og orden i økonomien.
- At saker som kommer inn til foreldreforeningen blir behandlet.
- At foreldreforeningen gjennomfører årsmøte der alle foreldre er invitert.
- Demokratisk valg av foredrerepresentanter til skolens styre, fortrinnsvis på årsmøte i foreldreforeningen.
- Å delta på møter i skolens styre.
- At alle foreldre har tilgang på god informasjon om foreldrearbeidet i klassen og på skolen. Åpne innkallinger og referater er viktig.
- Jevnlig kontakt med Steinerskolenes foreldreforbund.
- FAU må ha kjennskap til Friskoleloven.
- FAU arrangerer årsmøter i foreldreforeningen, der det blant annet arrangeres valg av styremedlemmer. Vi anbefaler å nedsette en valgkomite til å foreslå kandidater fra foreldreforeningen til styret.
- FAU trenger vedtekter.
- For at FAU skal ha egen konto, må foreningen registreres i Brønnøysund.

Foreldreforeningen/FAU

Møteinnkallinger og referater fra foreldreforeningene bør være lett tilgjengelig for alle foreldre, for eksempel gjennom å trykkes i skolens ukebrev til foreldrene.

- FAU må kjenne til skolens organisering og hvem som har ansvar for hva.
- Daglig leder deltar i FAU-møter med tale og forslagsrett.
- FAU er naturlig høringsinstans for skolens ordensreglement og konsekvenser av brudd på dette.
- **FAU har kjennskap til skolens planer for et godt, psykososialt miljø, og hvordan disse følges opp.**
- FAU må samarbeide tett med skoles styre, og vi anbefaler at FAU-leder deltar på styremøter med tale- og forslagsrett.
- FAU har et årlig dialogmøte med lærerne der tema som angår foreldrerollen tas opp
- Vi anbefaler at alle klassekontakter er medlemmer i FAU.
- FAU har et overordnet ansvar for markeder og dugnader ved skolen.
- FAU har særlig ansvar for å påse at skolens psykososiale miljø er godt.
- FAU skal ikke behandle saker som dreier seg om enkeltpersoner, enkeltelever, enkeltforeldre eller skolens personale.

TIPS

For å gjennomføre gode møter er det lurt å kurse klassekontaktene i foreldrearbeid og møteledelse. Sff kan bidra med kurs.

Daglig leder er ansvarlig for:

- Å sørge for at skolen har en fungerende foreldreforening der alle foreldre er medlemmer.
- Å være til stede på møter i foreldreforeningen.
- At det arrangeres et årlig felles møte mellom kollegiet og foreldreforeningen.
- Gode rutiner og rammer for håndtering av spørsmål eller klager fra foreldre.
- Oppfølging av klager inntil problemene er avklart og løst.
- Generell informasjon fra skolen til foreldre.

Klasselærer er ansvarlig for:

- Påse at klassen har en fungerende foreldrekontakt.
- Planlegge alle foreldremøter sammen med foreldrekontakt.
- Informere foreldrekontakt om generelle saker som angår klassen.
- Påse at foreldremøtene setter av tid til å planlegge aktiviteter som bidrar til at foreldrene blir tryggere i foreldrerollen og hverandre. Dette kan være alt fra presentasjonsrunder der foreldrene sier noe kort om familien eller seg selv, til foreldrefester eller en familietur på skøyteisen.

Steinerskolenes Foreldreforbund

Steinerskolenes Foreldreforbund er en nasjonal interesseorganisasjon for Steinerskoleforeldre. Våre medlemmer består av foreldreforeningene ved de enkelte skoler. Se www.foreldrene.no

SFF's oppgaver

- Hjelp til foreldre.
- Samarbeide med de enkelte skoler.
- Regionalt samarbeide.
- Samarbeide med offentlige myndigheter.
- Samarbeide med Steinerskoleforbundet og Steinerbarnehageforbundet.
- Internasjonalt samarbeid.

SFF's kontor

SFF har besøks- og postadresse i Oslo, i Josefinesgate 12, sammen med Steinerskoleforbundet. SFF har kontor på kulturhuset Hovtun i Hurum.

Medlemskap i Steinerskolenes Foreldreforbund (SFF)

Foreldreforeningens vedtekter bør ha opplysninger om Sff medlemskapet. Foreldrene skal utpeke en fast representant til å delta på regionmøter og landsmøter. Foreldrene velger på årsmøte en fast Sff representant.

Kontaktinfo

Steinerskolenes Foreldreforbund,
Josefines gate 12, 0260 Oslo
Telefon 97 13 23 13
Hjemmeside: www.foreldrene.no
epost: hilde@foreldrene.no

Forslag til program for foreldremøtene

Når	Tema/skolen	Tema/foreldre
<p>0.klasse 3 møter bør avholdes i oktober, november, før inntak</p> <p>Et møte avholdes om våren</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Antroposofi og menneskebildet • Et fags utvikling gjennom skoleløpet • Foreldrearbeidet, SFO, årsplan 1. klasse • Skolestart, foreldresamarbeid 	
1. klasse	<ul style="list-style-type: none"> • Samarbeid skole hjem, spesielt rundt det sosiale (med praktiske øvelser). • Samtale om forventninger. VIKTIG! • Eurytmifaget • Om skolens organisasjon og ledelse • Rutiner i klagesaker 	<ul style="list-style-type: none"> • Bli kjent med hverandre og hverandres barn • Bursdagsfeiringer • Vennegrupper blant barna • Leggetider, matpakker, overnattinger osv.
2. klasse	<ul style="list-style-type: none"> • Samarbeid skole hjem, spesielt rundt det sosiale (med praktiske øvelser). Spesielt viktig hvis det er mange nye. • Lese- og skriveopplæring 	<ul style="list-style-type: none"> • Samme som første klasse • Data/telefon/spill • Nettvett (nettmobbing, deling av bilder, tilgang til porno, vold) aldersgrenser, hvordan kan vi bidra til å skjerme barna.
3. klasse	<ul style="list-style-type: none"> • Fremmedspråk • Ni- tiårsalderen. Om barnets utvikling • Formtegning 	<ul style="list-style-type: none"> • Fritidsaktiviteter (fotball, musikk), – samordning mellom foreldre. • Oss voksne som forbilder • Lekser. Hva er gode lekser? Hvordan kan foreldre involveres i lekser på fin måte?
4. klasse	<ul style="list-style-type: none"> • Mediebruk/internett/data (samarbeid med «Barnevakten») • Håndarbeid/håndverk 	<ul style="list-style-type: none"> • Ni-åringen. Sorg • Psykososialt miljø
5. klasse	<ul style="list-style-type: none"> • Matematikkfaget • Sosial kompetanse/mobbing 	<ul style="list-style-type: none"> • Førpubertet, bursdagsfeiringer, leggetider • Lekser • Faglig utvikling

Forslag til program for foreldremøtene

Når	Tema/skolen	Tema/foreldre
6. klasse	<ul style="list-style-type: none"> Om det trettenårige skoleløpet belyst gjennom et fag 	<ul style="list-style-type: none"> Hvordan hjelpe barna å håndtere avvisning, utestenging og det å sette grenser for seg selv? Nettvett, aldersgrenser, hvordan kan vi hjelpe barna å skjerme seg selv/utvikle sin kritiske sans?
7. klasse eller på slutten av 6. klasse	<ul style="list-style-type: none"> Om ungdomstrinnet og ungdomstiden Rus, spiseforstyrrelser 	<ul style="list-style-type: none"> Pubertet. Rus. Ensomhet. Kropp (mat og trening) og integritet Psykososialt miljø Selvstendigjøring av barna, hva er de i stand til å klare selv?
8. klasse	<ul style="list-style-type: none"> Mulighet for eksternt fagperson som arbeider med det sosiale i klassen. Info på foreldremøte 	<ul style="list-style-type: none"> Bursdager Klassefester/rus Psykisk helse Nettvett Innetider. Henting på fest og samordning foreldre i mellom Lekser. Prøver Faglig utvikling
9. klasse om våren eller 10. klasse tidlig på høsten	<ul style="list-style-type: none"> Om videregående og det 13. årige skoleløpet 	<ul style="list-style-type: none"> Foreldrehjelp til å håndtere tenåringer Grensesetting og frislipp
10. klasse	<ul style="list-style-type: none"> Om videregående 	<ul style="list-style-type: none"> Valg for fremtiden Hvor er det hjelp å få hvis ungdommen sliter, hvordan kan foreldre hjelpe hverandre osv?
1. videregående om høsten		<ul style="list-style-type: none"> Besøk og overnatting, adresselister, bli kjent med andre foreldre, vite hvem som er foreldre til ungdommens venner. Hvordan hjelpe i skolearbeidet?

Informasjon/lenker

Mer informasjon

- Steinerskoleforbundet: ..... www.steinerskolen.no
- Steinerskolens foreldreforbund: ..... www.foreldrene.no
- Rudolf Steinerhøyskolen: ..... www.rshoyskolen.no
- FUG- foreldrerrådet for grunnskolen: ... www.fug.no
- Antroposofisk selskap: ..... www.antroposofi.no

Oversikt over aktuelle Lover

Vi bringer her en oversikt over en del lover som er av spesiell interesse for Steinerskolene. Siste versjon av disse kan lastes ned fritt fra www.lovdata.no.

- Opplæringsloven
- Friskoleloven
- Stiftelsesloven
- Forvaltningsloven
- Menneskerettsloven

